

НОВО ЛИТЕРАТУРОВЕДЧЕСКО ПЕРИОДИЧНО ИЗДАНИЕ

Излезе от печат първата книжка на новото периодично издание „Литературна история“ с организационен център Института за литература при БАН и редакционна колегия в състав: Точно Жечев (главен редактор), Стефан Кожухаров, Кръстьо Куюмджиев, Дочо Леков (зам.-главен редактор), Иван Сарандев, Цвета Унджиева, Катя Янева (секретар). Мисля, че традиционните при подобни случаи изявления за неговата полза и актуалност трябва да се изразят в най-категорична форма: в последно време и особено след като подготвителният етап около написването на многотомна История на българската литература стана реалност, бързо и остро назря необходимостта от специализирано издание, което да съгласува и стимулира изследователската работа във връзка с тази изключително важна и необикновено сложна научна задача. Наред с други академични издания, като „Литературна мисъл“, „Старобългарска литература“, „Български фолклор“, новата поредица се включва в интензивния процес на проучване и осмисляне на българското литературно наследство.

Появата на ново периодично издание винаги е свързана не само с чувство на удовлетворение, но и с много надежди. Какво ни обещава в тази насока редакторският колектив? Преди всичко — пределно широки исторически граници за изследователските търсения върху развоя на литературата — „от нейното създаване до наши дни“, което на практика означава тематично и проблемно разнообразие, съобразено обаче с недостатъчно разработените области, с недоискутирани или неосветлени от съвременни позиции моменти, със случаи на недооценен личен художествен опит. Става ясно, че върху страниците на изданието ще бъдат представени всички научни жанрове, защото се предвиждат публикации по въпроси на литературно-историческата методология, на периодизацията, поетиката, жанровете и стиловете, литературните направления и течения, на отделната писателска индивидуалност, на сравнителното литературознание; литературни анкети; материали и изследвания по текстология, палеография и архивистика; портрети на изтъкнати чуждестранни изследователи на българската литература;

библиографии; рецензии и информации за състоянието и проблематиката на литературния живот и научните събития в страната и чужбина. Важно е и уточнението, че „поредицата няма да остави без внимание и проблемите на съвременната художествена литература, като, разбира се, ще ги интерпретира с оглед специфичните задачи, които стоят пред нея“ (с.4).

Няма съмнение, че пред нас е програма, съставена с разбиране за характера и задачите на съвременната литературно-историческа наука, със зачитане на всички дисциплини, без които нейното съществуване е обречено на повърхностна информативност, със съзнание за ролята на международния „контекст“ на българското словесно творчество — исторически и настоящ, най-сетне — с чувство за изясняване на потребностите и перспективите на българското литературознание.

Първата конкретна реализация на този замисъл заслужава най-сериозно внимание. Основните материали в книжката са дело на специалисти по българска литература до Освобождението. П. Диневков се спира — не без елементи на „автокорекция“ — върху едно от неотложните задължения на литературната историография: книжнината на българите-католици да бъде включена в системата на целокупната национална литература по начин, който да обедини органично нейната хронологическа, идейна и езикова изолираност с неслучайните ѝ белези на родство с традицията и да обоснове значението ѝ в драматичната политическа и културна съдба на страната („Българската литература през XVII в.“). В статията „Ускоро развитието и исторически процес“ Ст. Таринска оспорва с големи основания съществени страни от теоретичните постановки на съветския изследовател Г. Гачев за първоначалния период на новата българска литература. Предимството на авторката е, най-общо казано, в тезата за „забавеното изживяване“ на средновековното светосъещане и на подчинените му форми в старата книжнина до началото на XIX в. Обмислено и убедително е твърдението ѝ, че за фолклорно-епически стадий на българската литература през XVIII в. не може да се говори. В съдържателна публикация, част от замислен по-

голям труд, Б. Ст. Ангелов представя чрез нови или малко известни археографски сведения книжовниците поп Богдан от с. Славовица, Койко Граматик, Макарий йеромонах („Български книжовници от XVII в.“). За първи път сред изследванията по старобългарска литература се появява цялостна характеристика на проложните стихове. Ст. Кожухаров ги разглежда като продуктивна жанрова форма в продължение на няколко века, изяснява редица въпроси около спецификата им (дидактична епиграма, която се отнася към типа декламационна поезия), прецизно установява факти във връзка с появата и разпространението на Стишия пролог в България и възникването на оригинални образци на жанра. („Старобългарски проложни стихове“). Съобщението на Кл. Иванова въвежда в научно обръщение две старобългарски жития — на Ив. Рилски (Трето проложно житие) и на Прохор Пшински. Текстовете на двата литературни паметника са придружени от отличен археографски, текстологически и литературно-исторически коментар („Две неизвестни старобългарски жития“).

В останалите рубрики на кн. 1 участват: Хр. Дудевски („Дмитрий Фьодорович Мар-

ков“), Мих. Арнаудов („Лични признания“, анкета, водена от И. Арнаудова), В. Дамянова („Архивен фонд „Стилиан Добрев Чилингиров“), Цв. Унджиева („Писма на Николай Хр. Палаузов в руските архивни хранилища“), Ив. Попиванов („С богат усет и стабилна позиция“, рецензия за „Страници от българската литература“ на Г. Цанев), М. Цанева („Атанас Далчев на немски език“), К. Бъклова („Семинар по методологически проблеми на литературната история“), Ел. Цветанова („Българска литературно-историческа библиография за 1975 г.“).

Оповестената във въстъпителните думи широка програма задължава редакторите и поставя на изпитание както организаторските им способности, така и личните им оценъчни възможности. Но нейното плодотворно осъществяване не е гарантирано единствено от тяхната добра воля. Изданието ще се превърне в истинска научна трибуна, ако амбициите и усърдието на редакторския колектив срещнат творческата поддръжка на широк кръг специалисти. Да се надяваме, че възискателност и строга принципност от страна на редколегията и действително приносно участие от страна на сътрудниците ще бъдат неотменните качества на „Литературна история“!